

изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2013. – XXX, 634 с.

5. Логистика / Б.А. Аникин [и др.]; под ред. Б.А. Аникина, Т.А. Родкиной. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 408 с.

6. Скоробогатова Т.Н. Трактовка терміна «поток» в аспекте логистического управления движением туристов / Т.Н. Скоробогатова // Учёные записки ТНУ имени Вернадского. – Серия «Экономика и управление». – 2013. – Т. 26 (65). – № 2. – С. 132-138.

7. Каменева Е. Реализация логистических подходов в сфере услуг / Е. Каменева, Т. Крылова // РИСК. – 2013. – № 4. – С. 25-28.

8. Скоробогатова Т.Н. Логистические системы в сервисе: монография / Т.Н. Скоробогатова. – Симферополь: Доля, 2007. – 416 с.

9. Скоробогатова Т.Н. Сервисная логистика в рекреационном секторе: монография / Т.Н. Скоробогатова. – Симферополь: ДИАЙПИ, 2010. – 403 с.

10. Скоробогатова Т.Н. К вопросу о структуре потоков в сервисной логистике / Т.Н. Скоробогатова // РИСК. – 2013. – № 4. – С. 29-32.

В. Ф. Столяров
академік АЕН України
м. Чернівці

О. В. Шинкарюк
докторант
м. Київ

НАУКОВО-ОСВІТЯНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ «ЖИТТЯМ ПО-НОВОМУ» (в умовах децентралізації влади)¹

*Наша країна –
Єдина родина*

Актуальність проблеми. Розробка механізму державного управління «життям по-новому» на основі впровадження системи ППБ (Прогнозування, Програмування, Бюджетування) людського розвитку в соціально-економічних планах регіонів та країни в цілому передбачає формування відповідного науково-освітнянського та кадрового забезпечення механізму державного управління на загальнонаціональному та регіональному рівнях.

Науково-освітнянське забезпечення механізму державного управління «життям по-новому» на основі системи ППБ людського розвитку на загальнонаціональному та регіональному рівнях повинно включати визначення:

- по-перше, Головного Науково-дослідного інституту (Головного НДІ) соціально-економічного профілю, який безпосередньо було б підпорядковано Уряду та Національній Академії Наук України (НАНУ), з повноваженнями координації пошукових і прикладних науково-дослідних робіт в сфері діяльності Інститутів Відділення економіки НАНУ та планом впровадження їх результатів в відповідних міністерствах, відомствах і комітетах системи державного управління, відповідальних за розробку і реалізацію Національної та Регіональних програм людського розвитку;

- по-друге, базового (обов'язкового та неподільного) фінансування Головного НДІ та регіональних наукових центрів Відділення економіки НАНУ щодо розробки і реалізації Національної та Регіональних програм людського розвитку за окремими захищеними статтями державного та місцевих бюджетів – бюджетними запитами, обґрунтованими Головним НДІ

та схваленими Кабінетом Міністрів України (крім фінансування за процедурами державних закупівель, інших науково-дослідних робіт за вітчизняними та міжнародними грантами, а також виконання госпрозрахункової тематики);

- по-третє, створення магістратури, аспірантури і докторантури в Головному НДІ за науковими спеціальностями 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством», 08.00.08 «Гроші, фінанси та кредит», 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» з відривом і без відриву від виробництва з метою підготовки кадрів для Головного високопродуктивного НДІ, регіональних наукових центрів Відділення економіки НАНУ, а також для міністерств, відомств, комітетів і регіональних державних адміністрацій в координації з підготовкою наукових кадрів за спеціальністю 08.02.00 «Механізми регулювання економіки» (08.02.02 «Економіка та управління науково-технічним прогресом», 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою») в Національній Академії державного управління при Президенті України (м. Київ) та її регіональних інститутах в м. Харків, м. Дніпропетровськ, м. Львів, м. Одеса;

- по-четверте, створення в Головному НДІ та в регіональних наукових центрах Відділення економіки НАНУ Інститутів безперервної освіти (другої вищої освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації) управлінських та економічних кадрів центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також фахівців Центрів надання адміністративних послуг;

¹ В порядку поставки проблеми. Продовження. Дивись початок Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В. Провідні складові механізму державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади) // Вісник економічної науки України. – Донецьк, 2014. – № 2. – С. 131-140.

- по-п'яте, введення до складу регіональних наукових центрів Відділення економіки НАНУ провідних університетів гуманітарного та інноваційно-технологічного профілю кожного регіону України з виконанням спільних науково-дослідних робіт, магістерських та дисертаційних досліджень з проблем науково-методичного забезпечення розробки і реалізації Регіональних програм людського розвитку.

Наукові надбання. Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Науково-дослідного фінансового інституту Державної навчально-наукової установи (ДННУ) «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України, Приватного вищого навчального закладу «Буковинський університет», Інституту природної економіки ім. В.І. Вернадського та Інституту фізичної економіки ім. С.А. Подолинського за роки незалежності нашої держави дозволяють узагальнити рекомендації та пропозиції щодо формування науково-освітнянського та кадрового забезпечення функцій, процесів і процесів державного управління «життям по-новому».

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування необхідності створення на базі Науково-дослідного економічного інституту (НДЕІ) Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Державної навчально-наукової установи (ДННУ) «Академія економічного управління» у складі Відділення економіки Національної академії наук України та безпосередньо підпорядкованій Кабінету Міністрів України (за аналогом створеної на базі Науково-дослідного фінансового інституту Міністерства фінансів України ДННУ «Академія фінансового управління», яка має подвійне підпорядкування – крім вказаного міністерства, ще й Відділенню економіки НАНУ).

ДННУ «Академія економічного управління» в змозі буде здійснювати:

1. Впровадження, удосконалення та розвиток діючого, розробленого Інститутами Відділення економіки НАНУ, науково-методичного забезпечення формування Національної та Регіональних програм людського розвитку в системі довго-, середньо- та короткострокових Прогнозів, Програм і Планів соціально-економічного розвитку держави на національному та регіональних рівнях.

2. Моніторинг виконання Національної та Регіональних програм людського розвитку за адміністративно-територіальним устроєм держави з рекомендаціями прикладної тематики магістерських та дисертаційних досліджень.

3. Обґрунтування пропозицій щодо проведення подальших наукових розробок системи економіко-статистичних показників, соціальних норм, нормативів і стандартів людського розвитку їх еталонних значень для кожного регіону та для держави в цілому.

Виклад основного матеріалу. Науково-дослідний економічний інститут (НДЕІ) було засновано у березні 1961 року, як головну в Україні та серед союзних республік колишнього СРСР наукову установу в сфері методології територіального планування комплексного економічного і соціального розвитку республіки та її регіонів.

В канун свого 30-річчя на початок 90-х років минулого століття науковий потенціал НДЕІ склали два академіка Академії наук України, 20 докторів наук, понад 100 кандидатів наук. В НДЕІ діяла Спеціалізована вчена рада з захисту кандидатських і докторських дисертацій за науковими спеціальностями 08.00.05 «Економіка, планування, організація управ-

ління народним господарством та його галузями», 08.00.21 «Економіка, планування, організація управління промисловістю та її галузями», 08.00.08 «Ефективність капітальних вкладень та економіка науково-технічного прогресу».

Саме завдяки цьому Інститут розробив Концепцію і Програму переходу України до ринкової економіки, яка була схвалена Верховною Радою в жовтні 1990 року [1]. Відповідно до Основних положень Концепції і Програми було змінено структуру Інституту, а його провідні науковці пройшли стажування у США, Данії, Англії, Швеції і Німеччині. Друкуючи власні збірники наукових праць (кожне з шести виділень НДЕІ друкувало збірник з тематики, що досліджувалась), та здійснюючи випуск міжвідомчого збірника «Організація та планування галузей народного господарства», НДЕІ започаткував видання республіканського науково-прикладного журналу «Акціонер».

В 1990 році НДЕІ виступив ініціатором і провів Установчий з'їзд щодо створення міжреспубліканської Асоціації вчених та спеціалістів з проблем формування територіальних паливно-енергетичних балансів, енергетичних комплексів та міжрегіональних енергетичних зв'язків (АСОПЕК). Одночасно з цим Україну було прийнято до Світової енергетичної Ради і започатковано вивчення порядку приєднання республіки до Європейської енергетичної хартії.

Після прийняття Декларації про державний суверенітет України НДЕІ розробив Основні напрями економічної політики держави в умовах незалежності, які були затверджені Верховною Радою у жовтні 1991 року [2]. При виборі моделі ринкової економіки фахівці НДЕІ, крім досвіду США та Великобританії, опанували досягнення Японії та Тайваню в державному регулюванні ринкових відносин (завдяки розробці комплексних планів національного розвитку) у контексті відродження етичних норм і моральних принципів збереження та розвитку людського потенціалу в Україні.

Разом з Комісією з питань економічної реформи та управління народним господарством Верховної Ради України (Голова комісії – Володимир Мефодійович Пилипчук, академік Академії економічних наук України) було проведено дві українсько-японські наукові конференції та одна – з Тайванем (з Інститутами економіки цих країн, які очолювались Першими заступниками міністрів профільних міністерств, а Перший заступник міністра економіки України Л.В. Мінін відвідав Тайвань).

Відбувся обмін окремими складовими науково-методичного забезпеченням державного управління економікою країн. НДЕІ презентував Систему моделей індикативного планування соціально-економічного розвитку України, яка за дорученням Кабінету Міністрів України була ним розроблена в координації з Інститутом економіки та Інститутом кібернетики Академії наук України.

Керівниками Уряду та Верховної ради України й відповідних профільних міністерств була обрана англо-саксонська модель ринкової економіки, а НДЕІ, виходячи з основних положень Концепції та Програми переходу України до ринкової економіки, ініціативно розробив проект функціональної структури Міністерства економіки України та завдань її науково-методичного забезпечення результатами власних наукових досліджень. Були визначені пріоритети та графіки підготовки проектів Законів України для Верховної ради України щодо становлення та розвитку ринкових відносин.

В НДЕІ була створена первинна організація «Народного руху України», який виступив ініціатором спільного проведення науково-практичних конференцій в м. Львів та м. Київ з проблем виходу народного господарства з глибокої кризи економіки і суспільства в умовах впровадження ринкових відносин.

В 1991-1992 роках керівництво НДЕІ прийняло участь у роботі Консультативного комітету глав урядів колишніх союзних республік м. Талін (Естонія), в тому числі з презентацією доповіді Прем'єр-міністром України В.П. Фокіним стосовно першого етапу введення власної національної валюти – купоно-карбованців – та його ініціативи щодо активізації діяльності Українсько-естонського товариства дружби. В.П. Фокін доручив НДЕІ здійснити інвентаризацію аналогічних товариств дружби з іншими республіками – незалежними державами, виходячи з того, що Інститут розташований в м. Києві на Бульварі Дружби Народів, б. 28.

В цих роках НДЕІ разом з Кабінетом Міністрів України створили Українсько-австрійський форум «Київ-Відень» і Українсько-німецький форум «Київ-Мюнхен» та організували співпрацю з Інститутом науки і культури ім. Шиллера, заснованого відомим американським економістом Ліндоном Ларушем, з офісами в м. Вісбаден і м. Дюссельдорф (Німеччина) та м. Вашингтон (США).

У 1992-1993 рр. на базі наукового потенціалу НДЕІ було створено Державну економічну раду Кабінету Міністрів України (В.П. Фокін, О.С. Емельянов) [1,2] та Комісію Президента України з питань науки (О.С. Емельянов, В.І. Тараба) [3]. Інститут був наділений повноваженнями щодо організації проведення та визначення переможців перших чотирьох конкурсів Державного Фонду Фундаментальних Досліджень (ДФФД) з «Соціально-економічних проблем» (1993-1997 рр.).

На початку 90-х років минулого століття в НДЕІ Мінекономіки України діяв Центр перепідготовки економічних та управлінських кадрів (М.О. Скоромнюк), який був створений Кабінетом Міністрів України на базі Курсів підвищення кваліфікації при Головному НДІ інформації і обчислювальних центрів (ГНДІОЦ) Держплану України. В Центрі підвищували кваліфікацію та проходили перепідготовку фахівці планово-економічних служб та фінансових управлінь адміністративних областей, районів і міст, а також центральних економічних міністерств і відомств. В 1993 році Центр перепідготовки управлінських і економічних кадрів НДЕІ організував підвищення кваліфікації провідних спеціалістів міністерств і відомств, областей і районів, великих об'єднань в Німецькій Академії Менеджменту (м. Целле, Нижня Саксонія).

В 1992 році на базі свого структурного підрозділу «Відділення фінансово-кредитної та цінової політики» НДЕІ, до складу якого увійшов Український філіал союзного науково-дослідного інституту цін по вул. Михайлівській, 14, виступив ініціатором створення майбутнього Науково-дослідного фінансового Інституту (НДФІ) Міністерства фінансів України. На першому етапі його створення НДЕІ була додатково виділено 17 посад наукових працівників з річним обсягом фінансування 1 млн крб. В 1993 році на другому етапі створення НДФІ його наукові відділи були розташовані на виробничих площах НДЕІ. При цьому відділ кадрів, бухгалтерія, плановий відділ, бібліотечний фонд та комунальне забезпечення були спільними.

НДЕІ Мінекономіки України був одним з ініціаторів створення Академії інженерних наук України (1992 р.) і Академії економічних наук України (1993 р.), Спільки орендарів та підприємців України (С.М.Правденко, В.М.Хмельовський), Спільки незалежних підприємців (О.С.Емельянов), а також здійснював організаційно-методичне забезпечення діяльності Спільки економістів (Г.К. Дзись, І.К. Бондарь) та Союзу промисловців та підприємців України (А.К. Мінченко).

В 1993 році НДЕІ ініціював створення Центру реконструкції і розвитку економіки України (ЦРРЕУ) безпосередньо при Кабінеті Міністрів України з регіональними відділеннями в кожній адміністративній області та м. Севастополь. В 1993-1996 рр. ЦРРЕУ України здійснював моделювання макроекономічного, галузевого та регіонального розвитку народного господарства, розробку навчально-методичного комплексу «Основи державного управління народним господарством в умовах ринкової економіки» та формування Програми виробничо-технологічної кооперації українських підприємств з підприємствами країн-членів СНД з рекомендаціями по розвитку імпортозаміщення вітчизняними виробниками, а також Програми розвитку експортного потенціалу України. В 1995 році ЦРРЕ України разом з Інститутом науки і культури ім. Шиллера провели конференцію за участю Ліндона Ларуша.

Розробляючи разом з своїми відділеннями в регіонах інвестиційні паспорти адміністративних областей для забезпечення комплексності їх соціально-економічного розвитку, ЦРРЕ України орієнтував Кабінет Міністрів України на створення та розвиток власного єдиного народногосподарського комплексу держави (В.С. Найдюнов, В.П. Кузьменко).

В 1996 році з ініціативи Р.В. Шпека (в той час голови Національного агентства з реконструкції та розвитку) ЦРРЕ України був ліквідований розпорядженням Прем'єр-міністра України П.І. Лазаренка, а його приміщення по вул. Михайлівській, 14 в м. Києві було надано представникам Міжнародної програми TESIS.

В 1993 році після попереднього узгодження з Прем'єр-міністром України Л.Д. Кучмою НДЕІ та Головний НДІ інформації та обчислювальних центрів провели спільне засідання Вчених рад стосовно створення на базі обох інститутів Академії економічних досліджень безпосередньо підпорядкованої Уряду України через групу радників Прем'єр-міністра України (Чайка).

Основною метою діяльності Академії економічних досліджень передбачалась розробка в координації з Інститутами Відділення економіки НАНУ цілісної соціально-економічної політики України та стратегії її реалізації в Прогнозах, Програмах і Планах соціально-економічного розвитку держави та регіонів на довго-, середньо- та короткострокові періоди.

Виходячи з досвіду фахівців НДЕІ в розробці Декретів Уряду по державному регулюванню ринкових відносин та узагальнення пропозицій підприємств і об'єднань, міністерств і відомств, адміністративних областей і районів до Основних напрямів економічного і соціального розвитку держави (на 10 років), до проектів п'ятирічних планів розвитку народного господарства України, а також узагальнення економічних розділів програм партій, рухів і незалежних кандидатів в народні депутати України, передбачалось в Академії економічних досліджень проведення системного аналізу та вартісних оцінок результативності і ефективності проектів постанов

Уряду та указів Президента України стосовно стратегічного управління народним господарством та прогнозуванням соціально-економічних наслідків їх реалізації.

Особливу увагу в Академії економічних досліджень планувалось зосередити на підготовці кадрів вищої кваліфікації, які б після виконання пошукових науково-дослідних робіт (НДР) та захисту кандидатських й докторських дисертацій, переходили на роботу в центральні та обласні органи виконавчої влади, в міністерства та відомства соціально-економічного профілю. Згодом ця ідея була реалізована шляхом створення Інституту вищої кваліфікації у складі Київського національного торговельно-економічного університету Міністерства освіти і науки України (В.Ф. Столяров, А.А. Мазараки).

На той час склалась парадоксальна ситуація з невідповідністю професійної підготовки кадрів безпосередньо в центральному апараті Міністерства економіки України професійному рівню фахівців вказаних підвідомчих Інститутів, а також кадровому забезпеченню Українського інституту науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ) Держплану України (М.М. Єрмошенко), який мав власні розробки науко-методичного забезпечення ринкових перетворень і на сьогодні підпорядковується Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації України.

Міністерство економіки України наукові розробки НДЕІ використовувало тільки фрагментарно для виконання окремих доручень Кабінету Міністрів України. Формування цілісної соціально-економічної політики держави та її реалізація в комплексних планах розвитку регіонів не відбувалась. В умовах переходу до ринкової економіки перепідготовка управлінських та економічних кадрів для різних рівнів державного управління народним господарством уповільнилась.

В 1991–1992 рр. в процесі реорганізації Держплану України в Державний комітет України з економіки, а потім в Міністерство економіки України до складу підвідомчих організацій жодного разу не були включені НДЕІ, ГНДІОЦ та УкрІНТЕІ, а також не були проведені спільні засідання Вчених рад Інститутів та Колегій Міністерства з питань вибору напрямів науково-прикладних досліджень та впровадження їх результатів.

Це спонукало появу Звернення фахівців НДЕІ до Президента України.

Шановний Леоніде Макаровичу!

Ми, вчені-економісти, які підтримали Вас при обранні Президентом України, занепокоєні кризовим станом економіки, різким падінням рівня життя народу, звертаємо до Вас з метою привернути увагу до проблем економічної науки.

Невідповідне науковому потенціалу місце вітчизняної економічної науки у реформах, відчужене ставлення до вчених, їх наукових розробок і пропозицій викликає потребу в докорінних змінах цього становища. Передовіра вирішення питань економічної політики, механізмів її реалізації іноземним експертам різних шкіль і рівнів кваліфікації, соціально-економічні перетворення без варіантних розрахунків і регіональних експериментів, відсутність передбачення негативних наслідків зводять нанівець радикальні, на перший погляд, реформи.

На попередніх виборах до Верховної Ради України наводилися дані про досягнення економіки України в Європі й світі, оптимістично оцінювались перспективи переходу до ринку. Саме вітчизняна наука забезпечувала передові позиції в економіці, освіті і культурі.

Нині, в період глибокої кризи економіки і суспільства, слово учених-економістів повинно звучати сильніше гасел політиканів і популістів, програм наслідувачів і дилетантів. Реорганізація економічної науки, яка відбувається (створення на сумнівних засадах центрів, спілок і поряд з цим руйнування сталих наукових колективів, як НДЕІ Мінекономіки України), веде до розпорошення наукових сил, втрати комплексного підходу в обґрунтуванні державної економічної політики.

Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки України в 1993 році розробив для Кабінету міністрів України проекти: «Концепція державного плану соціально-економічного розвитку України на 1994 рік», «Основні напрями регіональної економічної політики в Україні», «Програма створення державного реєстру населення України», «Концепція розвитку паливно-енергетичного комплексу України до 2010 року». Створена двосекторна модель економіки, яка забезпечує взаємодію підприємств різних форм власності в інтересах держави і народу. Спеціалісти НДЕІ активно працюють з комісіями Верховної Ради України і апаратом Президента.

Досвід нашої роботи в останні роки виявив невирішеність питань організації, планування і фінансування економічної Науки в Україні, впровадження наукових розробок. Дослідження не забезпечуються сучасною матеріально-технічною базою, отримання статистичної інформації вимагає великих коштів (включаючи валюту), як і періодика, і література. Принизлива оплата праці вчених.

Прагнучи зберегти і сформувати національний науковий потенціал України, її регіонів, пропонуємо створити Національну Академію економічних досліджень як систему діючих наукових установ. Головні завданнями якої повинні стати наукове забезпечення засалянодержавних програм, планів комплексного економічного і соціального розвитку регіонів, підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації. Академія координувала б дослідження інститутів та центрів економічних міністерств і областей. НДЕІ більше 30 років веде науково-методичну роботу по узгодженню макроекономічних та регіональних проблем, досліджує проблематику, що входить у сферу діяльності понад 20 міністерств і комітетів, проводить перепідготовку управлінських і економічних кадрів. Надходять пропозиції щодо створення філій НДЕІ по групах областей. Інститут може взяти на себе функції основного закладу у створенні Академії.

У період виборів до Верховної Ради України зростає значення економічної науки у формуванні нового економічного мислення. Це забезпечить зворотний зв'язок соціально-економічних перетворень із свідомою участю трудових колективів і широких верств населення. Вважаємо за необхідне проводити об'єктивний аналіз і висвітлення економічних розділів програм партій, рухів і незалежних кандидатів, щоб сприяти розвитку демократії в Україні. Доцільно також зробити наукове узагальнення пропозицій по розвитку і реформуванню економіки для реалізації цілісної соціально-економічної політики.

*Учена рада і колектив
Науково-дослідного економічного інституту
Міністерства економіки України*

Крім, вказаних у Зверненні, НДЕІ підготовував цілу низку інших Прогнозів та проектів загальнодержавних програм, серед яких Урядом України була прийнята та затверджена «Державна програма розвитку лісогосподарського комплексу України на період до 2010 року».

Одночасно з офіційним направленням Звернення до Адміністрації Президента України, воно було надруковано в газеті «Хрещатик» (газета Київської міської ради) 19 січня 1994 року. Саме в цей день директор НДЕІ, д.е.н., професор, академік Академії інженерних наук України, академік Академії економічних наук України, Віце-Президент АСОПЕК В.Ф. Столяров був зареєстрований кандидатом в народні депутати України по Печерському виборчому округу №11 м. Києва (вибори відбулися 27 березня 1994 року), а 21 січня 1994 року – звільнений Міністром економіки України Р.В. Шпеком з займаної посади («в зв'язку з реорганізацією структури Інституту»).

Проїшовши на протязі 1972-1990 рр. шлях від аспіранта стаціонару, завідуючого сектором, завідуючого відділом, заступника директора з наукової роботи до директора НДЕІ і, будучи членом Бюро Відділення економіки АН України, членом Колегії Міністерства економіки України, членом Комісії Президента України з питань науки, членом Держекономіради Кабінету Міністрів України, науковим керівником та відповідальним виконавцем цілого ряду загальнодержавних програм В.Ф. Столяров, будучи зареєстрованим кандидатом в народні депутати України, був позбавлений можливостей проведення передвиборчої роботи в Печерському районі м. Києва від імені свого колективу.

На той час керівництво Мінекономіки України, як альтернативу, висунуло свого співробітника д.е.н., проф. Б.Я. Панасюка в якості кандидата в народні депутата України по Печерському виборчому округу № 11 м. Києва, а статтю В.Ф. Столярова в газеті «Демократична Україна» від 1 лютого 1994 року (№10) «Без дефіциту чи без керма і вітрил?» та його інтерв'ю в газеті «Голос України» від 11 лютого 1994 року (№27) «Може, наші вчені нетямущі, або чи потрібний Україні Інститут економіки?» вимагало обговорити на засіданні Вченої ради НДЕІ з наступним спростуванням їх змісту в засобах масової інформації.

Але після Революції гідності в Україні (листопад 2013-лютий 2014 рр.) об'єктивно необхідно та й доцільно було б переосмислити Уряду та Президенту України пропозиції НДЕІ та 20-річну практику його взаємовідносин з Міністерством економічного розвитку та торгівлі України й прийняти принципово нові рішення щодо ролі вітчизняної економічної науки в сучасних умовах та на перспективу.

Згааний шанс переходу в Україні до державного управління на науковій основі або точніше до наукового управління українським суспільством можна надолужити, завдяки переходу до розробки і реалізації Національної та Регіональних програм людського розвитку Інститутами Відділення економіки НАНУ (включаючи НДЕІ) та його регіональними відділеннями, центральними і регіональними органами влади¹.

¹ В порядку поставки проблеми. Продовження. Дивись початок Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В. Провідні складові механізми державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади) // Вісник економічної науки України. – Донецьк, 2014. – № 2. – С. 131-140.

Можна з впевненістю констатувати наступне: 21-річний науковий стаж В.Ф. Столярова в НДЕІ дозволив сформулювати в його пропозиціях щодо створення Академії економічних досліджень у 1993-1994 роках, а на сучасному етапі – Академії економічного управління (2015 р.) – акумульована колективна думка науковців та фахівців НДЕІ, їх професійні передбачення.

Ось деякі висновки про соціально-економічний стан українського суспільства та пропозиції щодо його покращення, які знайшли своє відображення в передвиборчій програмі представника НДЕІ.

1994 рік – Міжнародний рік сім'ї.

В основу світогляду українського народу повернути етичні норми та моральні принципи відродження та розвитку людського потенціалу. Визначити систему національних цінностей.

Державну увагу молодим сім'ям! Створити умови для сім'ї та жінок, гідних Європейської держави.

Києву – статус міста, що постраждало від ядерної катастрофи.

Звернення до ветеранів війни та праці.

Ви відстояли свободу та незалежність нашої вітчизни!

Ви підняли з руїн народне господарство країни.

Ви створили міцну індустріальну державу!

А на сьогодні Ви – обездолені та жебраки.

Вас принижують за Вашу історичну пам'ять.

Україні – достойне місце серед держав – переможниць у Другій Світовій війні!

У світі домагатися розгляду питання про введення України кандидатом у постійні члени Ради безпеки ООН (при розширенні цього органу), як країни, що значно постраждала в роки війни, гонки озброєння і трагедії Чорнобиля.

Хто знищує минуле – той не має майбутнього!

Звернення до молоді.

Хижацькій перехід до ринку зруйнував економіку, позбавив народ світогляду, викликав масове зневір'я. Молодь штовхають у пірву безробіття, бездуховності, наркоманії.

Необхідно зберегти і збагатити культурну спадщину українського народу. Прискорити розвиток освіти, науки і охорони здоров'я.

Молодь – майбутнє держави.

Звернення до військових службовців та курсантів.

Україна століття знаходиться в центрі геополітичних інтересів багатьох держав. Будівництво незалежної держави підтверджує це наочно: зруйнована економіка, знищена армія, мільйони людей за межею бідності. Монетаристи негласно запустили програми, які підірвали фінансову систему, розірвали виробничо-технологічні зв'язки з країнами-членами СНД, поляризували суспільство. Громадяни України вбачають в Армії гаранта суверенітету держави.

НЕОБХІДНО:

Армії – сучасну техніку;

курсантам – військовою і професійною освіту;

військовослужбовцям – умови для сімей;

звільненим в запас – заслужену пенсію

або кваліфіковану роботу.

Звернення до науковців, творчої інтелігенції.

Зберегти та збагатити інтелектуальний потенціал українського народу.

Розвивати міжнародні зв'язки освіти і науки.

Створити систему управління державою, економікою і суспільством на основі досягнень вітчизняної та світової науки.

Вихід з кризи.

В економіці поєднати взаємодію підприємств різних форм власності в інтересах держави і народу з допомогою двосекторної моделі (сектор державного управління та неплановий), розробленої в Науково-дослідному економічному інституті Міністерства економіки України.

Забезпечити працездатних продуктивною роботою, широко використовуючи перекваліфікацію. Позбавити роботи теоретиків безробіття!

Владу – народу!

Завершити розподіл влади – створити Конституційний суд. В основу Конституції України закласти принцип: Президент України – глава держави; Прем'єр-міністр – глава всієї виконавчої влади; Верховна Рада України – законодавчий орган з контрольними функціями.

Розробити чіткий механізм позбавлення посади Президента України.

Контрольні функції Верховної Ради України здійснювати гласно.

Прийняти закон про відкликання депутатів усіх рангів.

В регламенті роботи Верховної Ради України передбачити консультації депутатів з групами виборців перед важливим голосуванням.

Вирішальний крок до влади народу в Україні – свідомо участь у виборах.

Експертно-аналітичний огляд викладених висновків та цільових установок передвиборчої програми представника колективу НДЕІ засвідчує високий рівень їх професійних передбачень, насамперед, в сфері розподілу влади на протязі усіх років укріплення незалежності нашої держави. А от постановка питання щодо членства України у складі Ради Безпеки ООН керівниками уряду та держави з'явилася тільки в 2013 році (хоча це могло відбутися в канун 50-річчя ООН, якби у підготовці виступу Президенту України на цьому ювілеї приймали участь відповідні фахівці Академії економічних досліджень).

Більшість цих висновків та установок набули ще більшої актуальності в сучасних умовах.

Особливої уваги в передвиборчій програмі представника НДЕІ заслуговує наступний коментар щодо створеної в Інституті двосекторної моделі управління економікою України, яка включає механізм узгодження загальнонаціональних, галузевих, територіальних і індивідуальних відтворювальних процесів (В.Ф. Столяров, В.М. Ільїн, В.С. Федоренко, В.П. Кривобороденко). На сьогодні така модель діє в економіці Китаю.

В цій моделі перший – державний сектор економіки, включає підприємства різних форм власності з державним контролем усіх відтворювальних процесів, завдяки розробці і реалізації Прогнозів, Програм і Планів соціально-економічного розвитку адміністративних областей і районів, міст, сіл і селищ та держави в цілому. Перший сектор моделі нетотожний тільки державній власності, а передбачає впровадження елементів державно-приватного партнерства на основі принципів соціальної відповідальності.

Другий – неплановий сектор економіки моделі державного управління національною економікою включає підприємства, фірми, організації та підпри-

ємців, діяльність яких в умовах розгортання ринкових відносин по виробництву товарів та наданню послуг не регламентуються вказаними Прогнозами, Програми і Планами. Тобто це сектор вільного підприємництва.

Завдяки такому методологічному підходу до моделювання державного управління національною економікою забезпечувався послідовний еволюційний перехід від адміністративно-командної системи планового управління до державного регулювання процесами соціально-економічного розвитку в умовах ринкових відносин. А пропорційність секторів моделі змішаної економіки («державного» та «вільного підприємництва») змінювались б послідовно, синхронно з розвитком ринкових відносин, забезпечуючи цілісність, самоорганізацію та стійкість національного господарства як органічної єдності складових національної соціально-економічної системи.

Розробка двосекторної державно-ринкової моделі економіки в умовах переходу народного господарства України до ринкових відносин базувалось на результатах пошукових досліджень працівника ГНДПОЦ, а потім НДЕІ к.е.н. Володимира Миколайовича Ільїна, монографія якого «Економічні основи теорії суспільного розвитку» була підписана до друку в жовтні 1992 року у видавництві «Либідь» при Київському державному університеті Т.Г. Шевченка, а сигнальний примірник монографії був отриманий в лютому 1993 року. Теоретико-прикладна доробка моделі відбулась за результатами третього конкурсу ДФФД України 1996 року з підготовкою до друку другого видання у квітні 1999 року [4].

Було б доцільно в ДННУ «Академія економічного управління» використати розвинуті положення двосекторної моделі економіки для формування механізму державного управління «життям по-новому»:

- визнання тотожностей багатокладності власності структури державного сектору національної економіки;
- доповнення цілеспрямованості (зовнішнього впливу державного регулятора) національної економіки її прагненням до досягнення поставлених цілей (внутрішня властивість національного господарства);
- державного впливу переважно на зону науково-технічного потенціалу першого сектору моделі;
- розробка диференційованої системи соціальних нормативів;
- трансформація пріоритетів соціально-економічного розвитку в державні замовлення;
- комплексна побудова національної економіки у сукупності Матриці економічної щільності (характеризує розподіл суспільної праці в економічному просторі з вірогідностями, які визначають щільність цього розподілу) та державних регуляторів;
- забезпечення розподілу повноважень Центру і місцевої влади як основи узгодження розвитку усієї національної економіки з розвитком її територіальних господарств;
- визначення сфери інновацій і планування підготовки необхідних спеціалістів (наукових і практичних), їх раціональному розміщенню згідно соціальних нормативів живої праці по території та інше.

Прискорене впровадження в Україні англосаксонської моделі «шок без терапії» при переході від планової до ринкової економіки призвело до руйнування, насамперед, виробничого потенціалу народного господарства та матеріально-технічної бази укладу життя українського народу, в першу чергу, об'єктів соціально-культурної сфери, і як результат – духовного устрою усіх верств українського суспільства.

Можна припустити, що в Україні дійсно запроваджено та продовжує реалізовуватися геополітичний сценарій формування «золотого мільярда» людства на Землі. В перші роки впровадження ринкових відносин вітчизняна економічна наука була виключена з процедур підготовки й прийняття загальнодержавних рішень по стратегічному управлінню національною економікою з використанням елементів плановості.

Революція Гідності в Україні зорієнтувала суспільство на необхідність гносеологічного аналізу та синтезу духовних, ідейно-цінностних складових власної соціально-культурної природи українського народу з кращими досягненнями людства.

Фундаментальною основою механізму державного управління «життям по-новому» стають органічні складові національної системи цінностей українського суспільства та сучасні уявлення про напрями сталого розвитку людства («Мудрість природи»), які, в свою чергу, базуються на філософсько-світоглядних ідеях всесвітньовідомих українців Сергія Андрійовича Подолинського та Володимира Івановича Вернадського¹.

Тобто формування в Україні системи державного управління «життям по-новому» на основі використання положень Концепції людського розвитку стає планетарною місією нашої країни. Здійснити її стає можливим тільки після перегляду ролі та місця вітчизняної економічної науки в розвитку українського суспільства.

На сьогодні – це створення Державної науково-навчальної установи (ДННУ) «Академія економічного управління» на базі НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у складі Відділення економіки НАНУ і підпорядкованій безпосередньо Кабінету Міністрів України. Академія економічного управління повинна мати не тільки план НДР, а й план впровадження результатів НДР, виконаних Інститутами Відділення економіки НАНУ, а також рекомендацій за результатами магістерських, кандидатських і докторських досліджень навчальних закладів і наукових установ Міністерства освіти і науки України в соціальній сфері, виходячи з завдань Національної та регіональних програм людського розвитку.

Наукові розробки і рекомендації ДННУ «Академія економічного управління» повинні бути обов'язковими складовими проектів Прогнозів, Програм і Планів соціально-економічного розвитку регіонів та держави, проектів державного та місцевих бюджетів, проектів Національної і Регіональних програм людського розвитку, цільові установки та пріоритети яких повинні стати підґрунтям формування Послання Президента України до Верховної ради України та Планів діяльності Кабінету Міністрів України.

Ініціатива НДЕІ щодо створення в 1993-1994 рр. Академії економічних досліджень стало поштовхом щодо створення Державної навчально-наукової установи (ДННУ) «Інститут економіки та прогнозування», безпосередньо підпорядкованої Кабінету Міністрів України на першому етапі (Постанова Кабінету Міністрів України від 19.07.1997 р № 772 «Про створення Інституту економічного прогнозування»), а потім і Національної академії наук України (Постанова Президії НАН України від 05.09.1997 р № 298).

Подвійне підпорядкування цього наукового закладу забезпечило стабільність його керівного та нау-

кового складу в 1997-2014 рр. (академік В.М. Геєць, чл.-кор. А.А. Гриценко, чл.-кор. А.І. Даніленко), на прямих власних наукових досліджень і наукових шкіл, динаміки підготовки кадрів вищої наукової спеціалізації у порівнянні з призначенням в 1994-2009 рр. шести директорів НДЕІ, підпорядкованого тільки Мінекономіки України, – В.Ф. Беседін (1994-1997 рр.), В.І. Науменко (1997-2003 рр.), В.М. Лич (2003-2004 рр.), В.А. Онищенко (2004-2007 рр.), О.І. Розенфельд (2007-2009 рр.), І.Г. Манцуров (з 2009 рр.). Зміни уряду та міністрів Міністерства економіки України були ще більш динамічними.

Запущений на початку 1994 року Міністерством економіки України «механізм підкорення» підвідомчого Інституту, який мав свій імідж і провідні позиції у світі, безумовно стримував процеси поновлення власного наукового потенціалу вищої кваліфікації, збереження сталих наукових шкіл та розвитку перспективних наукових напрямів досліджень, об'єктивно необхідних Україні. До елементів «механізму підкорення» можна віднести і факти передачі будівлі НДЕІ на баланс Мінекономіки України (нелегітимний наказ від 30.05.2007 р. № 156) та затвердження у Статуті НДЕІ положення, згідно з яким науково-методичне керівництво Інститутом здійснює Мінекономрозвитку та торгівлі України (наказ від 15.03.2013 р. № 252).

Непорозуміння в майнових взаємовідносинах НДЕІ та Міністерства економіки України почалися з вересня 1993 р., коли за дорученням міністра директору Інституту в тижневий термін необхідно було відселити 60 працівників Інституту проблем інформатики (ГНДІПОЦ) в робочі кімнати НДЕІ у зв'язку з розміщенням 6 відділів міністерства в приміщеннях на 3 поверсі по бульвару Дружби Народів, 28.

Підписані керівництвом міністерства у подальшому накази щодо переселення працівників міністерства в приміщення НДЕІ не погоджувалися з керівництвом Інституту як балансоутримувача (земельна ділянка, проект будівництва та капітальні вкладення в минулому виділялися тільки під діяльність наукового закладу). Таке зневажливе, протизаконне, панське ставлення до підпорядкованої відомчої науки спостерігалось не тільки в діяльності цього міністерства. Це було поштовхом на знищення власної відомчої та галузевої економічної науки в Україні. Навіть якщо вона займала в світі провідні позиції та була патріотично налаштованою.

Доцільним, з погляду керівництва НДЕІ, було б завершення будівництва будівлі Держпостачу України в районі метро «Лівобережна» і переселення туди нині розкиданого по багатьох місцях Мінекономрозвитку та торгівлі України.

В минулому, як би було створено Академію економічних досліджень на базі НДЕІ колишнього Держплану України (підпорядкованого безпосередньо Кабінету Міністрів України та включеного до складу Відділення економіки НАНУ) і наділення її керівництва повноваженнями (правами і відповідальністю) щодо оцінки соціально-економічних наслідків прийняття постанов Уряду та Указів Президента України деякі з них були б суттєво доопрацьовані або б взагалі не були прийняті (за аналогією наукової оцінки соціально-економічних наслідків прийняття Законів України Верховною Радою України спеціалізованим підрозділом апарата Верховної Ради України – Головним науково-експертним управлінням, працівниками якого при його створенні стали фахівці НДЕІ, як і працівниками Ради національної безпеки і оборони України).

¹ Продовження. Дивись початок Столяров В.Ф., Шинкарюк О.В. Провідні складові механізму державного управління «життям по-новому» (в умовах децентралізації влади) //Вісник економічної науки України. – Донецьк, 2014. – № 2. – С. 131-140.

Наукова експертиза проектів державних рішень була започаткована в Україні в 1992 році Економічною колегією Державної Ради України, сформованою на базі Державної економічної ради Кабінету Міністрів України під головуванням Олександра Сергійовича Ємельянова. На жаль, проведення кваліфікованої незалежної експертизи проектів указів і постанов, законодавчих актів і нормативних документів тривало трохи більше ніж півроку [2].

На сьогодні Головне науково-експертне управління – один із ключових структурних підрозділів у складі апарату Верховної Ради України [5]. Основним завданням управління є проведення наукової експертизи законопроектів, зокрема, на предмети:

- оцінки їх концептуального рівня;
- правової, економічної, соціальної доцільності прийняття закону;
- відповідності Конституції України;
- відповідності міжнародним договорам України;
- відповідності сучасному рівню наукових знань, принципам і засадам державної політики;
- прогнозування наслідків їх прийняття.

Слід відмітити що таке гасло передвиборчої програми представника НДЕІ по виборі народних депутатів 1994 р. як «Створити умови для сім'ї і жінок, гідних для Європейської держави» було реалізовано у 1995-2001 рр. при проведенні Міжнародних форумів з бізнесу, інвестицій та приватизації «Україна та Європейський Союз разом у 21 століття»: 1995 р. – Відень (Австрія); 1996 р. – Ялта (АР Крим); 1998 р. – Хьстон (США); 2000 р. – Рим (Італія), Гановер (Німеччина), Відень (Австрія), Дубай (ОАЕ); 2001 р. – Мюнхен (Німеччина), Париж (Франція), Лондон (Великобританія), Дубай (ОАЕ) [6-8]. Представник НДЕІ, будучи фахівцем в підготовці інвестиційних проектів за методологією UNIDO (організація ООН з промислових інвестицій), був першим заступником керівника Робочої групи з організації цих форумів.

Наприклад, зневажливе та поверхневе ставлення до рекомендацій та пропозицій вітчизняної економічної науки центральними органами влади відбулося при підготовці проекту Указу Президента України «Про структурну перебудову вугільної промисловості України», який був прийнятий 7 лютого 1996 року № 116/96 (за підписом Л.Д. Кучми) [9]. Представник НДЕІ підготував об'єктивну оцінку майбутніх соціально-економічних наслідків прийняття цього указу і направив їх в Мінвуглепром України та юридичний відділ Адміністрації Президента України. Але перевага була віддана рекомендаціям іноземного експерта – Ласло Ловея, винагорода якому за консультування щодо реорганізації вугільної промисловості дорівнювала річному фонду заробітної плати центрального апарату Державного казначейства України (могла бути використана на фінансування НДЕІ).

Основними принциповими зауваженнями щодо проекту зазначеного Указу були:

- по-перше, не була забезпечена концептуально-змістовна послідовність прийняття державних рішень щодо стратегічного управління вугільною промисловістю, які містились в Комплексній програмі соціально-економічного розвитку Донбасу (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.1992 р. № 603-р) та в Програмі розвитку вугільної промисловості України та її соціальної сфери до 2005 року (Протокол спільної колегії Мінекономіки України та Держвуглепрому України від 23.02.1993 р. №4/5);

– по-друге, не врахована доцільність здійснення процесів акціонування, корпоратизації та приватизації вугільних шахт, збагачувальних фабрик та об'єктів

виробничої інфраструктури (насамперед, рудоремонтних заводів та вантажно-транспортних підприємств) як цілісного виробничо-технологічного майнового комплексу з видобутку та переробки вугілля з використанням орендної форми експлуатації шахтами забійного обладнання (за досвідом діяльності вугільних комбінатів);

– по-третє, неделеговані повноваження щодо закриття збиткових державних підприємств – шахт або розривів та працевлаштування звільнених шахтарів безпосередньо на місцях – до керівництва цілісними майновими комплексами;

– по-четверте, не відокремлення та передача об'єктів соціальної інфраструктури підприємств, що належать до сфери управління Міністерства вугільної промисловості України, до комунальної власності відповідної адміністративно-територіальної одиниці, а навпаки, – створення спільних акціонерних товариств для їх надійного використання та розвитку (акціонерами моли б бути представники бізнесу інших територій держави або навіть інших країн);

– по-п'яте, запровадження рентних платежів за вугілля, диференційованих в залежності від гірничо-геологічних умов вугільних родовищ, без вдосконалення внутрішньогалузевого ціноутворення та механізмів надання державної фінансової підтримки вугільної промисловості;

– по-шосте, відсутність взагалі навіть згадки про науково-дослідні та проектно-конструкторські установи та організації вугільної галузі.

Тобто, не тільки в наказах Міністерства економіки України 1991-1992 рр. щодо свого реформування, але й в стисло розглянутому Указі Президента України щодо реформування вугільної промисловості 1996 року Інститути вітчизняної економічної та галузевої науки залишалися поза увагою держави. На сьогодні доцільно принципово по-новому визначити їх роль і місце щодо підготовки та реалізації державних рішень з реформування національної економіки, з створення механізму державного управління «життям по-новому» .

Практична реалізація стисло розглянутого Указу Президента України від 7 лютого 1996 року стане в майбутньому об'єктом спеціального розслідування шкоди, заподіяної Україні з боку іноземних консультантів, а також так званих фахівців та експертів з міжнародних фінансових фондів та організацій.

Саме допущені методологічні помилки в зв'язку з відсутністю наукової експертизи проекту цього Указу вимусили прийняття в 2004 року нового Указу Президента України «Про заходи щодо підвищення ефективності управління вугільної галузі та її розвитку» (від 06.07.2004 р. №752/2004) [10].

В преамбулі нового Указу Президенту України державне рішення по стратегічному управлінню вугільною галуззю орієнтовано, з одного боку, на створення цілісного комплексу з видобутку та переробки вугілля для забезпечення економічної безпеки держави, а з іншого боку, – проведення єдиної організаційно-технічної, інноваційно-інвестиційної та фінансово-економічної політики в галузі.

В Указі Президента України від 6 липня 2004 року вперше (у порівнянні з Указом 1996 року) доручено Кабінету Міністрів України визначити перелік науково-дослідних та проектно-конструкторських установ і організацій галузі, які (або частку майна яких) доцільно зберегти у державній власності для забезпечення енергетичної безпеки держави. А от доручення Кабінету Міністрів України щодо визначення переліку прибуткових та потенційно прибутко-

вих підприємств вугільної галузі (вугледобувні та вуглелепереробні підприємства), які (або частку майна яких) доцільно збергти у державній власності, а серед них ті, для розвитку яких необхідно залучити недержавні інвестиції і які можуть бути приватизовані та ті, які доцільно передати в оренду їх трудовим колективам, провокує наступне запитання. А чому не навпаки, в умовах державно-приватного партнерства, шахти та збагачувальні фабрики, до яких доцільно залучити недержавні інвестиції, не передати в оренду їх працівникам?

Указом Президента України від 6 липня 2004 року (за підписом Л.Д. Кучми) Кабінету Міністрів України було доручено забезпечити до 1 липня 2006 року в установленому порядку, по-перше, ліквідацію збиткових підприємств вугільної галузі, що перебувають у державній власності; і, по-друге, завершення передачі об'єктів соціальної інфраструктури підприємств вугільної галузі, насамперед житлового фонду, з державної до комунальної власності або їх приватизацію. Крім того, доручалось Уряду України здійснити в тримісячний строк заходи щодо створення в установленому порядку Національної компанії «Вугілля України» з визначенням механізму акціонування в її діяльності (Державне підприємство «Вугілля України» було створене згідно наказу Міністерства палива та енергетики України від 14 листопада 2003 року № 669 з метою удосконалення господарського механізму реалізації вугільної продукції).

Черговий Указ Президента України щодо вугільної галузі був прийнятий 25 липня 2005 року «Про заходи щодо вдосконалення державного управління вугільною промисловістю» (№1223/2005, за підписом В.А. Ющенко), яким була передбачена реорганізація Міністерства палива і енергетики України шляхом виділення із його складу Міністерства вугільної промисловості України [11]. Цей Указ визнав такими, що втратили чинність два попередньо розглянутих Указів Президента України (за підписом Л.Д. Кучми) стосовно вугільної галузі, незважаючи на те, що їх доручення не були виконанні в повному обсязі.

В адміністративно-командній системі планового управління народним господарством республіканське Міністерство вугільної промисловості знаходилося в м. Донецьк, а республіканське Міністерство чорної та кольорової металургії – в м. Дніпропетровськ. При переході до ринкової економіки в умовах незалежності України Міністерство вугільної промисловості було створено в м. Київ, а Міністерство чорної та кольорової металургії увійшло до складу Міністерства промисловості України (нині Міністерство промислової політики України), яке також було розташовано в м. Києві. Доцільність витрачання коштів Державного бюджету України на реорганізацію цих міністерств, зміни місць їх розташування та кадрового забезпечення спеціалістами потребує додаткових досліджень та розслідувань.

В умовах наукової діяльності Академії економічних досліджень, яка повинна була б створена в 1993-1994 рр., проекти розглянутих Указів Президентів України щодо реформування вугільної промисловості базувались б на тих методологічних положеннях розвитку галузі, які містились в Концепції розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2010 року [12]. Ця Концепція була розроблена в НДЕІ в координації з Радою по вивченню продуктивних сил України НАН України (РВПС України НАНУ) та Інститутом загальної енергетики НАНУ, обговорена в 1993 році на Колегії Мінекономіки України (доповідач В.Ф. Столяров) і затверджена

Верховною Радою України 2 лютого 1994 р. (№ 3907-ХІІ).

Цією постановою було доручено Кабінету Міністрів України на основі Концепції розробити і затвердити Національну енергетичну програму України, що своєчасно не було виконано.

На основі положень двосекторної моделі економіки в Концепції розвитку ПЕК на період до 2010 року був викладений фінансовий механізм відтворення шахтного фонду галузі в сукупності функцій органів державного та галузевого управління різних рівнів та повноважень приватних інвесторів. Крім того, в Концепції передбачалось здійснення організаційних заходів щодо створення чистих енергетичних комплексів «Шахта – збагачувальна фабрика – ТЕС» (для енергетичного вугілля) та чистих металургійних комплексів «Шахта – коксова батарея – металургійний комбінат» (для коксівного вугілля). Ціноутворення на енергетичне вугілля обумовлювалось би ціною електроенергії, а ціноутворення на коксівне вугілля – ціною на метал та металопродукцію. Натомість, ці виробничо-технологічні ланцюжки було використано для укладання бартерних угод.

Специфіка відтворення виробничих потужностей шахтного фонду вугільної промисловості вимагає постійного, в масштабі реального часу проведення проектних робіт щодо підготовки очисних вибоїв на діючому та підготовку нових вугільних горизонтів, реконструкції діючих шахт з приростом або без приросту потужностей, їх техніко-технологічного переозброєння, а також нового будівництва та інше.

Вугледобувне підприємство – це постійне виконання не тільки експлуатаційних робіт за рахунок собівартості вугілля, а й проведення робіт капітального характеру за рахунок інвестицій.

Більше того, вугільні шахти несуть велике соціальне навантаження, будучи містоутворюючими більше, ніж для 120 малих міст і селищ. Органи місцевого самоврядування не в змозі утримувати на своєму балансі об'єкти соціальної інфраструктури шахт не тільки за відсутності фінансових ресурсів, а й за відсутності матеріально-технічної бази забезпечення їх надійної експлуатації, насамперед, по капітальному ремонту і модернізації, реконструкції та новому будівництву (до речі, в умовах планової економіки витрати вугільної галузі щодо утримання об'єктів соціальної інфраструктури в собівартості вугілля займали 5-6%).

Формування комунальної власності за рахунок передачі об'єктів соціальної інфраструктури Алчевського металургійного комбінату («Індустріальний союз Донбасу») на баланс міськвиконкому без створення достатніх матеріально-технічних та фінансових умов їх експлуатації призвело до техногенної та гуманітарної катастрофи взимку 1998 року.

Натомість, як альтернативний позитивний приклад доречно навести діяльність ДПЕК (колишня назва Асоціація «Донбаська паливно-енергетична компанія», Корпорація «Донбаська паливно-енергетична компанія», генеральний директор, голова правління – М.В. Тимченко), що входить до складу фінансово-промислової групи «System Capital Management» (акціонер – Ринат Ахметов).

У січні 2014 року ДПЕК отримала Гран-прі у номінації «Розвиток регіонів» (за оцінками міжнародних експертів) за кейс щодо створення на території діяльності компанії Агенції місцевого розвитку [13]. Цей кейс отримав також перше місце в номінації «Кращий внесок у розвиток країни» за думкою редакторів українських ділових видань. В умовах конфлі-

кту Центру зі Сходом України (Луганська і Донецька область) ДПЕК продовжує фінансувати соціальні програми у повному обсязі на усіх територіях своєї діяльності в Україні.

В 2014 році ДПЕК здійснював трирічні Стратегії соціального партнерства з 26-ю територіями діяльності. В процесі розробки цих Стратегій, їх виконання і контролю впровадження проектів були залучені громадські організації, експерти, представники органів місцевого самоврядування, активні містяни [14].

Слід також наголосити, що діюча система державного управління не налаштована як на запозичення нових ідей, так й на рекомендації вітчизняної науки щодо їх практичної матеріалізації. Так, ідеї та пропозиції щодо розробки та затвердження Національної та Регіональних програм людського розвитку, як провідних ланок Державних програм та Регіональних планів соціально-економічного розвитку, державного та місцевих бюджетів, якими передбачалось лікування соціальних хвороб Донбасу, були оприлюднені в 2006 році в передвиборчій програмі Блоком безпартійних «Сонце» (Рух – «Єдина родина», О.М. Ржавський) та і в газеті «Зоря Донбасса» (м. Свердловськ, Луганська область, В.Ф. Столяров). Ці ж пропозиції містились і в 2014 році в передвиборчій програмі Руху «Україна – Єдина країна», який є спадкоємцем Руху «Єдина родина». Але й досі діюча система державного управління національною економікою на ці ідеї, рекомендації та пропозиції ніяк не зреагувала.

Крім того, діюча система державного регулювання соціально-економічними процесами в країні не забезпечує своє поетапне вдосконалення для сприяння послідовного розвитку науково-методичного забезпечення впровадження загальнодержавних рішень. Так, наприклад, це стосується розвитку положень бюджетного федералізму, монографічні та дисертаційні дослідження з якого передбачені паспортами магістерської освітньої програми 8.03050801 («Фінанси і кредит») паспортом наукової спеціальності для кандидатських і докторських дисертацій 08.00.08 («Гроші, фінанси і кредит»).

Впровадження бюджетного федералізму – це основний, єдиний шлях до зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування в Україні, що доведено усіма розвиненими країнами світу. Саме тому, на підставі принципів і положень бюджетного федералізму фахівцями з НДЕІ у 2010-2011 рр. були розроблені елементи організаційного механізму розробки Національної та Регіональних програм людського розвитку, які містяться в преамбулі «Наукові основи подальшого розвитку та вдосконалення концептуальних положень оновленого Бюджетного кодексу України» Науково-практичного коментаря до Бюджетного кодексу України, який був затверджений Верховною Радою України у 2010 році [15].

На жаль, зміна наукових уподобань д.е.н., професора О.В. Турчинова (постійного народного обранця), який у свій час був не тільки керівником робочої групи Верховної Ради України по підготовці Бюджетного кодексу України (прийнятий 21 червня 2001 року), а й одним з авторів та редакторів науково-практичного коментаря до нього, не сприяли своєчасному погашенню конфлікту, що зароджувався між Центром та так званими сепаратистами з Луганської та Донецької областей в період його спікеріади [16].

А можливо, що у 2000-2001 рр. він зіграв роль «весільного генерала», як і деякі «онаучені» представники Уряду та Адміністрації Президента України (включаючи навіть таких, які обіймали посади

Прем'єр-міністра та Президента держави)? Це стало одним з різновидів соціальних хвороб українського суспільства.

Можливим варіантом розвитку подій було прийняття Верховною радою України уточнень до Бюджетного кодексу України, виходячи з оптимізації співвідношення бюджетного федералізму з бюджетним централізмом та уточнень до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (від 1997 №24) та до Закону України «Про місцеві Державні адміністрації» (від 1999 №20-21).

Пропозиції щодо цих уточнень містяться в Передмові науково-практичного коментаря до Бюджетного Кодексу України, який був прийнятий Верховною Радою України у 2010 році. Зміст цих пропозицій полягає в тому що, органи місцевого самоврядування формують свій бюджет в межах джерел та обсягів власних фінансових ресурсів, а місцеві Державні адміністрації здійснюють обґрунтування необхідних обсягів фінансової допомоги з Державного Бюджету України (трансфертів з держбюджету), яких буде достатньо для фінансового забезпечення соціальних норм, нормативів і стандартів для даного регіону [15].

Ці пропозиції були надані народним депутатом Верховної ради України 7 скликання, які були членами Бюджетного комітету.

Але, на жаль, вони своєчасно не були оцінені, тому що діюча система державного управління не тільки в органах виконавчої влади, а й законодавчої влади, не орієнтована на освоєння та впровадження нових ідей.

Натомість як в системі органів законодавчої, так і виконавчої влади за потенційними лідерами нації в умовах незалежності (а точніше лідерами українського суспільства після скасування в паспорті громадянина України графі «національність») повинні бути закріплені постійні помічники або експерт-консультанти з фахівців Інституту законодавства Верховної Ради України та Інститутів Відділення економіки НАНУ для допомоги діалектичному розвитку їх власного «науково-теоретичного рівня».

Якби у 2000-2010 рр. діяла Академія економічних досліджень зразка 1993-1994 рр. (тобто після прийняття Бюджетного кодексу України у 2001 році), то в її Центрі перепідготовки управлінських та економічних кадрів фахівці центральних та регіональних органів влади, пройшовши підвищення кваліфікації в сфері бюджетного менеджменту, оволоділи б принципами та положеннями бюджетного федералізму, що стало б основою для проведення мирних перемовин з так званими сепаратистами зі Сходу України щодо підвищення фінансової самостійності місцевих рад.

В сучасних умовах тільки розробка та реалізація Національної та Регіональних програм людського розвитку забезпечать збереження територіальної цілісності нашої держави, тому що буде зберігати та розвивати систему національних цінностей українського народу. Необхідно використати потенціал членів Депутатського клубу «Парламент» (О. Ржавський) та Асоціації народних депутатів України (О. Барабаш), Луганського та Донецького земляцтва з метою припинення конфлікту Центру зі Сходом України шляхом децентралізації влади на основі впровадження бюджетного федералізму.

Розглянуті Укази Президентів України 1996 р., 2004 р., 2005 р. стосовно реформування вугільної промисловості не в повній мірі концептуально та змістовно кореспондувались з Програмою «Українське вугілля», яка була найбільш детально опрацьована,

ніж розглянуті Укази, та затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2001 року № 1205. Реалізація цієї програми передбачала здійснення відповідних заходів 2001-2010 рр. у два етапи: перший етап – 2001-2002 рр., другий етап – 2002-2010 рр. [17].

Але і в цій програмі не були визначені складові фінансового механізму їх реалізації на основі впровадження державно-приватного партнерства у відтворенні шахтного фонду галузі та соціального партнерства в утриманні та розвитку об'єктів соціальної інфраструктури [18–20]. Саме тому, вона була приречена на невиконання, хоча саме в ній вперше був обґрунтований розділ «Відродження ролі науки в розвитку вугільної промисловості та реформування наукових установ вугільної галузі».

На протязі 2002-2009 рр. в Програму «Українське вугілля» дев'ять раз новими Постановами Уряду вносились зміни, які були обумовлені задоволенням вимог вугільної галузі соціально-економічного характеру.

Тому не випадковим можна вважати виставлений в серпні 2010 року на публічне обговорення проект нової Державної цільової економічної програми «Українське вугілля на 2010-2015 роки». Метою програми було визначено кардинальне підвищення економічної ефективності роботи підприємств вугільної промисловості та досягнення обсягів видобутку вугілля, необхідних для задоволення потреб національної економіки. На 30% передбачалось зменшення навантаження на Державний бюджет України щодо фінансової підтримки галузі [21].

З окреслених у програмі чотирьох варіантів розв'язання проблеми для практичної реалізації був визнаний за основний четвертий. По-перше, цей варіант розвитку галузі відповідав положенням Програми економічних реформ України на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» в контексті досягнення енергетичної безпеки країни. По-друге, цей варіант враховував, з одного боку, діючі тоді економічні, екологічні, а головне соціальні умови, а з іншого, – досвід реформування вугільної промисловості в різних країнах світу.

На жаль, ця Програма не була прийнята, як і до кінця не оцінено той факт, що на щорічних зборах Відділення економіки НАНУ в травні 2013 року з'ясувалось, що нова ініціатива Президента України «Державна програма активізація розвитку економіки України на 2013-2014 роки» (затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2013 р. №187) за окремими заходами не в повній мірі пройшла експертизу провідних фахівців Інститутів, які входять до складу Відділення економіки НАНУ [22].

Розробку таких Програм доцільно доручати ДННУ «Інститут економіки і прогнозування», який, крім власних, готує зведені національні доповіді на підставі локальних доповідей усіх Інститутів Відділення економіки НАНУ, а не тільки за участю окремих фахівців, консультантів та експертів різних рівнів кваліфікації та різних наукових шкіл, що практикувалося в минулому в Кабінеті Міністрів України та в Адміністрації Президента України. Підготовлені ними проекти державних рішень було б доцільно додатково оцінювати і фахівцями Інститутів та Бюро Відділення економіки НАНУ.

Наприклад, в 2010 році, після програмної публікації академіка НАНУ В.М.Геєця «Ліберально-демократичні основи: курс на модернізацію України» [23], ДННУ «Інститут економіки і прогнозування»

підготував Національну доповідь «Новий курс: реформи в Україні. 2010-2015» [24], а щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України «Модернізація України – наш стратегічний вибір» базувалась на матеріалах цієї доповіді [25]. В свою чергу, Інститут економіки промисловості НАНУ (м. Донецьк) розробив науково-методичне забезпечення моніторингу етапів і процесів модернізації України та її економічних районів з врахуванням досвіду Китаю [26]. Все це підвищувало рівень наукового управління національною економікою для забезпечення сталого розвитку держави.

Крім цих найважливіших документів державного впливу на соціально-економічний розвиток регіонів й України в цілому, Інститути Відділення економіки НАНУ повинні розробляти проекти Державних комплексних програм реформування національної економіки (як заповідав О.С.Ємельянов [2]), які після розгляду Радою національної безпеки і оборони України (за результатами наукової експертизи фахівцями Інституту стратегічних досліджень та Інституту законодавства Верховної ради України), а також публічного обговорення (в тому числі за участі іноземних експертів) приймалися б на спільному засіданні Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України і Президента України (за участі Бюро Відділення економіки НАНУ).

При змінах Уряду та Президента України має зберігатися стратегічний курс реформування національної економіки, без застосування нових кардинальних реформ «шокової терапії», зберігатися також повинні провідні складові організаційного механізму його науково-методичного забезпечення (такою складовою нещодавно був Комітет з економічних реформ при Президентіві України) [27].

Виходячи з завдань цих комплексних програм в контексті формування механізму державного управління «життям по-новому», Кабінетом Міністрів України провадилося би уточнення кількості, структури, функцій та чисельності кадрового забезпечення міністерств і відомств соціально-економічного профілю, достатніх для розробки і реалізації Державних програм і планів соціально-економічного розвитку України та її регіонів, в яких Національна та Регіональні програми людського розвитку були б провідними ланками, а їх підпрограми з комплексом відповідних заходів у сфері освіти, охорони здоров'я, пенсійного і соціального забезпечення та ін. – об'єктами реформування. При цьому, реформи у сфері освіти та охорони здоров'я повинні здійснюватись за критеріями підвищення індексу національного та регіонального людського розвитку, а не з позицій мінімізації витрат державного та місцевого бюджетів на їх функціонування. Невміння по-державному здійснювати регулювання процесами соціально-економічного розвитку регіонів та країни в цілому може призвести до погіршення динаміки Індексів Національного та Регіонального людського розвитку.

Національні доповіді й проекти Програм діяльності Уряду та Послання Президента України до Верховної Ради України також доцільно готувати як зведені прогнозно-аналітичні матеріали усіх Інститутів Відділення економіки НАНУ. Саме в цих матеріалах можуть презентуватися проекти нових державних рішень, наприклад, таких як впровадження системи ППБ людського розвитку шляхом розробки Національної і Регіональних програм на основі принципів і положень бюджетного федералізму, що об'єктивно й потребує створення Головного НДІ соціаль-

но-економічного профілю з цих проблем на базі НДЕІ Мінекономрозвитку та торгівлі України.

В минулому керівництво Комісії з економічних реформ та управління народним господарством Верховної Ради України та НДЕІ Мінекономіки України, перебуваючи в травні 1993 р. в столиці Чехії Празі на конференції ОБСЄ, домовились з представниками посольства США в Чехії щодо стажування представників центральних міністерств і відомств України (15 економістів та 5 юристів) у відповідних установах США для підвищення кваліфікації в державному управлінні ринковою економікою. Таке стажування відбулося в січні 1994 р. (з ініціативи директора НДЕІ замість нього на стажування було відправлено М.М.Буцька – провідного фахівця Інституту з проблем моделювання національної економіки.)

Група фахівців з України стажувалася в Колорадському Університеті, відвідали МВФ та групу Світового Банку, а також Комітет радників при Президенті США, які готують йому доповіді для виступів в Конгресі США стосовно макроекономічної динаміки економіки США та напрямів майбутніх стратегічних реформ.

ДННУ «Академія економічного управління» повинна взяти на озброєння досвід діяльності зазначеного Комітету радників.

Висновки. На початку другого десятиліття 21 століття в канун свого 50-річчя НДЕІ уточнив свою місію, яка полягає в інформаційно-аналітичній, науковій підтримці Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у сфері розробки та реалізації економічної політики держави, спрямованої на вдосконалення ринкової моделі економіки, забезпечення ефективності її функціонування, підвищення на цій основі рівня та якості життя населення, сприяння соціогуманітарному розвитку людини.

Стратегічною метою розвитку НДЕІ є набуття та неформальне закріплення статусу провідної в Україні наукової установи з розроблення методології стратегічного планування, інформаційно-, методично- та організаційного забезпечення програм економічного і соціального розвитку на макро- та мезорівні, формування системи заходів економічної політики держави та механізму їх реалізації [29].

Наукова діяльність Інституту здійснюється відповідно до основного та додаткового тематичного плану НДР, сформованого на базі відповідних замовлень і договорів з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та іншими організаціями.

Проблематика досліджень основного тематичного плану визначається завданнями Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо розроблення та реалізації державної економічної політики України за наступними напрямками [30]:

1. Комплексний аналіз основних тенденцій розвитку економіки (за інституційними секторами та ринками).

2. Моделювання розвитку економіки.

3. Методичні засади розроблення стратегічних і програмних документів економічного і соціального розвитку держави та регіонів.

4. Інструменти реалізації стратегічних і програмних документів економічного і соціального розвитку.

5. Моніторинг економічного і соціального розвитку України.

Інститут активно співробітничав з Кабінетом Міністрів України, постійними комісіями Верховної Ради України, міністерствами і відомствами, регіона-

льними органами влади, Національною академією наук України.

Директор НДЕІ, д.е.н., професор, Заслужений економіст України І.Г.Манцуров обраний членом-кореспондентом НАНУ і є членом Колегії Мінекономрозвитку та торгівлі України, членом Бюро Відділення економіки НАНУ. Будучи експертом ООН в галузі інституційного розвитку, директор НДЕІ орієнтує наукову діяльність Інституту на інституційне забезпечення системного прогнозування та комплексного планування національної економіки, її стратегічного розвитку.

І.Г.Манцуров стійко і мудро переносить складні взаємовідносини як з деякими соратниками в Інституті, так і з відділами та керівництвом міністерства. Прагнучи зберегти хоч одну наукову посаду в НДЕІ, його директор відмовився від усіх надбавок до посадового окладу за науковий ступінь, вчене та почесне звання, науковий стаж (лист НДЕІ до Мінекономрозвитку та торгівлі України від 16.09.2014 р. № 1/214).

Аспірантура та докторантура НДЕІ здійснюють підготовку наукових кадрів для центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, науково-дослідних та інших установ економічного профілю. Усі аспіранти, докторанти і здобувачі наукового ступеня закріплені за відповідними відділами Інституту та беруть безпосередню участь у виконанні планових наукових досліджень з актуальних проблем розвитку економіки України.

В НДЕІ діє Спеціалізована вчена рада по захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» та 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Керівництво Інституту забезпечило випереджаючий розвиток власного науково-методичного забезпечення стратегічного планування, виходячи з потреб інституалізації державного управління національною економікою в майбутньому.

НДЕІ, маючи 30-річний досвід плідної співпраці з колишнім Державним плановим комітетом (Держпланом) України, а також значний бібліотечний фонд та архів науково-дослідних робіт з проблем методології поточного, середньострокового та довгострокового планування, спроможний розпочати роботи з підготовки «Планового Кодексу України» (за аналогією з Бюджетним Кодексом України).

В 2011 році, крім здійснення планових досліджень, Інститутом було підготовлено та передано до центральних органів державної влади ряд доповідних записок, рекомендацій та інших матеріалів. Серед них слід відзначити:

– пропозиції щодо вдосконалення проекту Закону України «Про державне стратегічне планування»;

– аналітичні матеріали для Консенсус-прогнозу «Україна: перспективи розвитку»;

– комплект аналітичних матеріалів щодо політики імпортозаміщення та можливості її реалізації в Україні;

– пропозиції щодо удосконалення механізмів довгострокового кредитування реального сектору економіки та домогосподарств;

– інформація про сучасний стан і тенденції розвитку інвестиційної та виробничої діяльності високої і середньотехнологічних виробництв в Україні у 1998-2009 рр.;

– пропозиції до проекту Плану заходів державної політики стосовно зміни структури реального сектору економіки у напрямі підвищення технологічного рівня виробництва та збільшення частки переробної

промисловості, орієнтованої на задоволення потреб внутрішнього ринку;

– аналітична записка з оглядом загальних тенденцій та результатів функціонування в Україні спеціальних (вільних) економічних зон і територій пріоритетного розвитку зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності.

В цьому 2011 році НДЕІ разом з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України вперше за роки незалежності створили унікальний державний документ за Прогнозом комплексного розвитку національної економіки і соціальної сфери. Але, на жаль, проект Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 рік об'єктивно викликав оперативне коректування Державного бюджету України на 2012 рік, що на пряму було пов'язано з завданнями по її виконанню («Ринку потрібна допомога ... Держплану» [2, с. 53]).

Тобто, при формуванні механізму державного управління «життям по-новому» Державна програма економічного і соціального розвитку України та Державний бюджет України мають розглядатися як єдиний державний документ, що містить комплекс планових орієнтирів і адресних завдань з розвитку макроекономіки, галузей, відомств і регіонів та підкріплених визначенням конкретних термінів їх виконання й відповідальних виконавців з окремих адресних питань.

Науково-методичне забезпечення досягнення єдиного цілого прогнозування, планування та бюджетування людського розвитку на національному та регіональних рівнях спроможне забезпечити НДЕІ у складі Інститутів Відділення економіки НАНУ і підпорядкований Кабінету Міністрів України.

Організовуючи свою діяльність в якості Головного НДІ соціально-економічного профілю, ДННУ «Академія економічного управління» повинна скласти спільні середньострокові плани НДР з Державною установою «Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин» Міністерства соціальної політики України, з Державним підприємством «Науково-технічний комплекс статистичних досліджень» (НДІ статистики та Науково-проектний інститут статистичних технологій) Державної служби статистики України та Інститутом законодавства Верховної Ради України.

В умовах розробки механізму державного управління «життям по-новому» доцільно в основу діяльності міністерств і відомств соціально-економічного профілю покласти функціональний підхід щодо визначення їх повноважень (прав і відповідальності) згідно процесів і процедур розробки Національної та Регіональних програм людського розвитку. Ці програми повинні бути центральними (провідними ланцюжками) при формуванні Державних програм і планів соціально-економічного розвитку держави та регіонів, Державного і місцевих бюджетів України.

ДННУ «Академія економічного управління» (на базі НДЕІ), спроможна буде здійснювати свою освітянську діяльність за аналогом виконання такої роботи в ДННУ «Академія фінансового управління» шляхом створення Віртуального університету для підготовки управлінських та економічних кадрів центральних міністерств і відомств соціально-економічного профілю, а також підвищення кваліфікації працівників виконавчих органів влади адміністратив-

них областей, районів, міст та органів місцевого самоврядування.

В підсумку це забезпечить використання «єдиної фінансової й економічної мови» при розробці, моніторингу та реалізації програм, планів і бюджетів соціально-економічного розвитку регіонів, провідними ланками яких стануть складові Національної та Регіональних програм людського розвитку.

Серед першочергових завдань ДННУ «Академія економічного управління» повинні стати:

1) систематизація причин та наслідків несвоечасного і неповного виконання Меморандумів Урядів України з Міжнародними фінансовими організаціями з розробкою рекомендацій щодо їх недопущення;

2) узагальнення соціально-економічних розділів програм партій і рухів (насамперед Партії жінок України, Національно-демократичної партії України тощо), незалежних кандидатів у народні депутати Верховної Ради України 8 скликання, з майбутнім введенням такої роботи у практику діяльності Академії;

3) методологічний аналіз планів діяльності всіх Урядів України за роки незалежності держави, з підготовкою проекту Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2016–2020 рр. (з використанням результатів позиції 2));

4) розробка, в координації з іншими науковими та навчальними закладами, науково-методичного забезпечення розробки Національної та регіональних програм людського розвитку на 3, 5 та 10 років;

5) обґрунтування пропозицій і рекомендацій щодо використання міжнародних грантів та створення тимчасових творчих колективів Інститутів Відділення економіки НАНУ для розробки проектів Національної та регіональних програм людського розвитку на 2017–2020 рр.

І наостаннє. Безумовно зрозуміло, що головною вимогою запровадження системи ППБ (Прогнозування, Програмування, Бюджетування) людського розвитку в Україні стає виконання Плану дій нового Уряду України на 2015 р., затвердженого Верховною Радою України 8 скликання 12.12.2014 року і який можна назвати у складі Національної програми людського розвитку базовою підпрограмою «Вживання українського народу» (на жаль, як завжди, без оцінки соціально-економічних наслідків її реалізації).

Список використаних джерел

1. Ємельянов О.С. Особисто причетний [Текст]: ринок України: Історія та проблеми формування в публікаціях, наукових та службових доповідях автора / О.С. Ємельянов; Національний ін-т проблем міжнародної безпеки при Раді національної безпеки і оборони України. – К.: Вісник фондового ринку, 2002. – 623 с.

2. Ємельянов О.С. Особисто причетний [Текст]: ринок України: Історія та проблеми формування в публікаціях, наукових та службових доповідях автора / О.С. Ємельянов. – Видання друге (доповнене). – К.: НДЕІ, 2012. – 576 с.

3. Розпорядження Президента України «Про Положення про Комісію Президента України з питань науки та її склад» від 15.12.1992 р. № 197/92-рп [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/197/92-рп>.

4. Ильин В.Н. Экономические основы теории общественного развития [Текст] / В.Н. Ильин. – 2-е доп. Изд. – К.: ДИА, 2010. – 176 с.
5. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_pidrozdil?pidid=1227.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про склад організаційного комітету з підготовки та проведення Міжнародного форуму «Інвестиційні проекти для України» та забезпечення участі у ньому українських підприємств і організацій» від 31.10.1995 р. № 661-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/661-95-p>.
7. Постановление Правительства Автономной Республики Крым «Об организационных мерах по проведению Международного делового и инвестиционного форума в Украине «Крым-96» от 23.07.1996 г. № 254 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/krum/show/rb0254001-96>.
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Щодо участі України у міжнародних форумах з бізнесу, інвестицій та приватизації «Україна та Європейський Союз – разом у XXI століття» від 23.03.2000 р. № 145-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/145-2000-p>.
9. Указ Президента України «Про структурну перебудову вугільної промисловості» від 07.02.1996 р. № 116/96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/116/96>.
10. Указ Президента України «Про заходи щодо підвищення ефективності управління вугільною галуззю та її розвитку» від 06.07.2004 р. № 752/2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/752/2004>.
11. Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення державного управління вугільною промисловістю» від 25.07.2005 р. № 1123/2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1123/2005>.
12. Постанова Верховної Ради України «Про проект Концепції розвитку паливно-енергетичного комплексу на період до 2010 року» від 02.02.1994 р. № 3907-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3907-12>.
13. Кукарцева С.В. Механізм забезпечення комплексності регіонального розвитку промисловості: Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.07.01. [Текст] – Економіка промисловості. – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ – 2006. – 19 с.
14. Офіційний сайт ДПЕК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtek.com>.
15. Науково-практичний коментар до Бюджетного Кодексу України / кол. авторів [наук. редакція В.Ф. Столярова]. – 2-е вид., доп. та перероб [Текст]: – К.: ДННУ АФУ; УДУФМТ, 2011. – 560 с.
16. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / За редакцією О.В. Турчинова і Ц.Г. Огня [Текст]. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – 320 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження програми «Українське вугілля» від 19.08.2001 р. № 1205 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1205-2001-p>.
18. Столяров В.Ф. Прогнозні оцінки забезпеченості економіки України первинними паливно-енергетичними ресурсами до 2010-2015 рр. // Збірник РВПС України НАН України «Політичні, економічні та екологічні проблеми енергетичної безпеки і транспортування енергоресурсів в Україні». – К.: 2001, С.37-40.
19. Столяров В.Ф. Методологічні засади визначення фінансових субсидій підприємствам вугільного сектору України // Енергетика: економіка, технології, екологія / НТУУ «КПІ» [Текст]. – К.: 2002. – № 2. – С.17-26.
20. Столяров В.Ф. Формирование государственной поддержки угольного сектора экономики Украины в системе рентных отношений // Интеграция к энергетике и экономическая безопасность государства [Текст]. – К.: Знання України, 2005. – С.360-391.
21. Проект Державної цільової економічної програми «Українське вугілля» на 2010-2015 роки [Електронний ресурс]: <http://www.mvp.gov.ua/?news=84263>
22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки» від 27 лютого 2013 р. № 187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-p/print1390258287776040>.
23. Геєц В. Либерально-демократические основы: курс на модернизацию Украины / Геєц В. // Экономика Украины. – 2010. – №3. – С. 4–20.
24. Новый курс: реформы в Украине. 2010–2015. Национальная доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
25. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с.
26. Котов Е.В. Оценка процессов модернизации Украины и её экономических районов / Е.В. Котов, В.И. Ляшенко // Вісник економічної науки України [Текст]. – Донецьк, 2013. – № 1 (23). – С. 58-71.
27. Указ Президента України від 26.02.2010 року № 273/2010 «Про утворення Комітету з економічних реформ».
28. Указ Президента України 21.12.2010 року № 1154/2010 «Про заходи щодо забезпечення ефективності реалізації Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава».
29. Анотований звіт про результати виконання науково-дослідних робіт НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України за 2011 рік [Текст]. – Київ, 2012. – 94 с.
30. Збірник анотованих звітів про науково-дослідні роботи, які виконувались у 2012 р. в Науково-дослідному економічному інституті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Текст]. – Київ, 2012. – 123 с.